

Проект Єврокомісії (Еразмус+КА3 Підтримка реформ у сфері вищої освіти) «I-Comply: Впровадження практик визнання в Європейському просторі вищої освіти відповідно до Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабонська конвенція, ЛКВ)».

ОПИТУВАННЯ ЗВО

Самоаналіз поточної ситуації щодо законодавчого та практичного погодження процедури визнання в Україні з Лісабонською конвенцією (за картками показників)

1. Пояснювальна записка

Цей документ містить **Картку показників** для здійснення самоаналізу. Картку показників заповнює кожний з 5 партнерів проєкту: Італія, Литва, Голландія, Польща та Україна.

Заповнена картка показників є результатом самоаналізу поточної ситуації у 5 країнах-партнерах щодо законодавчого та практичного погодження процесу визнання з Конвенцією про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабонська конвенція, ЛКВ).

Документ укладено на базі **Лісабонської конвенції з питань визнання (LRC)**, а також **Стандартів та інструкцій забезпечення якості у ЄПВО (ESG)**. Запитання полягають в основному у відборі індикаторів (іноді запитання відкриті). Головні джерела:

- Рекомендації проєкту FAIR (на підвалинах якого у подальшому побудовано I-Comply);
- Звіт щодо моніторингу Лісабонської конвенції 2016 року;

- Рекомендації проєкту ІМРАСТ;
- Галузі, що вимагають вдосконалення, визначені у Звіті щодо імплементації Болонської конвенції 2018 року.

1.1 Дорожні карти

За результатами самоаналізу з використанням карток показників, кожний з партнерів здійснить порівняльний аналіз виявленої ситуації з наявними взірцевими практиками та визначить для кожної секції та запитання таке:

а) які зміни необхідні для приведення ситуації на національному рівні у повну відповідність з ЛКВ

б) які заходи необхідні для досягнення окресленої мети, в тому числі у хронологічному вимірі

Кожний партнер сформулює конкретні цілі і заходи для досягнення відповідності Лісабонській конвенції у визначених галузях. Все це буде описано у **дорожній карті**, яка міститиме покроковий план дій. План дій має базуватися на наявних взірцевих практиках щодо забезпечення відповідності, викладених в тому числі і в наведених вище джерелах, а також інших ініціативах, таких як інші проєкти NARIC (на кшталт – Європейський простір з визнання для ЗВО (EAR – HEI)). Наступним кроком буде аналіз карток показників та дорожніх карт партнерами проєкту. Дії, зазначені у дорожній карті, вважатимуться ключовими показниками ефективності (KPI) кожного із партнерів проєкту.

2. Картка показників

Запитання 1. «Кожна Сторона Конвенції забезпечує прозорість, узгодженість та надійність процедур і критеріїв, які застосовуються під час оцінки та визнання кваліфікацій».

а) зазначте чи врегульовані критерії оцінки та процедури на національному рівні (національний закон, урядові або інші нормативно-правові акти)?¹

i) Якщо **НІ**, яким чином національна влада здійснює нагляд щодо внутрішнього врегулювання та імплементації?

ii) Якщо **ТАК**:

✓ Надайте назву відповідного закону, нормативно-правового або іншого законного акту?

- мовою оригіналу:
- англійською мовою:

✓ Існує переклад такого документа англійською? Надайте за наявності:

✓ Поясніть, яким чином стаття сприяє імплементації критеріїв та процедур ЛКВ:

✓ Нормативно-правовий акт містить перелік критеріїв оцінки, які застосовуються під час визнання іноземних кваліфікацій?

▪ Якщо **ТАК**, які саме критерії?

- статус визнання закладу, що присвоює кваліфікацію
- тип закладу, що присвоює кваліфікацію
- результати навчання
- перелік курсів/ зміст
- якість /акредитація
- формальні права (функція кваліфікації у країні присвоєння: наприклад, доступ до подальших дій)
- рівень у рамці (рамках) кваліфікацій
- навчальне навантаження

¹ Це питання також міститься у Звіті щодо моніторингу Лісабонської конвенції 2015 року

- номінальний термін
- профіль
- вимоги щодо вступу
- інше (зазначте):
- Якщо **НІ**, будь ласка поясніть, чому критерії оцінки не окреслено у національних нормативно-правових актах:
- ✓ Нормативно-правовий акт містить перелік елементів процедури?
 - Якщо **ТАК**, будь ласка зазначте, які саме елементи процедури:
 - необхідний час
 - стягнення оплати
 - необхідні документи
 - опис процесу оцінки
 - статус визнання/звіт про оцінку
 - інше (зазначте):
 - Якщо **НІ**, будь ласка зазначте причину з якої елементи процедури не окреслені у національних нормативно-правових актах:

б) Критерії оцінки та процедура визнання є у доступі он-лайн?

- ТАК
- ✓ Зазначте, якою мовою:
- ✓ Надайте адресу веб-сторінки із зазначенням відповідальної за неї установи:
- НІ**

✓ Якщо критерії та процедура не доступні он-лайн, у яких інших публікаціях апліканти можуть знайти таку інформацію? Якщо такі є, назвіть такі публікації:

в) Які урядові заходи передбачено у вашій національній системі для забезпечення дотримання компетентними органами цієї статті на практиці, якщо передбачено?

г) Опишіть, яким чином повна відповідність статті (наприклад, якщо стаття дійсно повністю імплементована) може виглядати у контексті вашої країни і які типи заходів (законодавчі або організаційні) необхідні для досягнення цієї мети:

Інші коментарі:.....

Запитання 2. У вашій країні наявні законодавчі або нормативно-правові вимоги, які перешкоджають швидкому та прозорому визнанню, на кшталт надто деталізованих вимог або негнучких законів?

ТАК

Поясніть:

НІ

Запитання 3. Розмежування понять доступу до освіти та вступу. Процедура вступу може передбачати підтвердження права доступу до освіти (визнання) та додаткові критерії відбору (вимоги до вступу, визначені на національному рівні, такі як єдине вступне випробування для всіх претендентів).

Компетентні органи чітко розмежовують критерії щодо визнання іноземних кваліфікацій (з метою доступу до програми) з одного боку та додаткові критерії відбору з іншого боку? Ці процедури оприлюднені і доступні для всіх залучених стейкхолдерів, наприклад шляхом опублікування або розміщення на веб - сторінці?

Інші коментарі:.....

Суттєва різниця

Стандарт

Ст. IV.1 «Для цілей доступу до програм, що належать до її системи вищої освіти, кожна Сторона визнає кваліфікації, що присуджені іншими Сторонами і задовольняють загальним умовам доступу до вищої освіти на території цих Сторін, якщо загальні умови доступу на території Сторони, що присудила кваліфікацію, суттєво не відрізняються від загальних умов доступу на території Сторони, в якій запитується визнання кваліфікації.»

Ст. V.1 «Кожна Сторона визнає періоди навчання, завершені в рамках програми з вищої освіти на території іншої Сторони. Це визнання охоплює такі періоди навчання з метою закінчення програми з вищої освіти на території Сторони, в якій запитується визнання, якщо періоди навчання, завершені на території іншої Сторони, суттєво не відрізняються від тієї частини програми з вищої освіти, яку вони мають замінити на території Сторони, в якій запитується визнання.»

Ст. VI.1 «Враховуючи, що рішення про визнання ґрунтується на знаннях і навичках, які підтверджуються кваліфікацією з вищої освіти, кожна Сторона визнає присуджену іншою Стороною кваліфікацію з вищої освіти, якщо кваліфікація, визнання якої запитується, суттєво не відрізняється від відповідної кваліфікації на території Сторони, в якій запитується визнання.»

Запитання 4. Існує визначення терміну «суттєва різниця» на національному рівні?

- ТАК**, існує затверджена загальнонаціональна дефініція (процитуйте, надайте назву джерела та посилання на нього)
- НІ**, проте існують нормативні акти та правила на інституційному рівні
- НІ**, компетентні органи з визнання інтерпретують цей термін самостійно

Інші коментарі:.....

Запитання 5. Надайте перелік понять, які можна кваліфікувати як «значну різницю» між іноземними кваліфікаціями та відповідними національними кваліфікаціями.

Елемент	Так	Ні
Різні вимоги доступу		
Номінальний період навчання відрізняється більше ніж на один рік		
Заклад або програма не акредитовані (не підтверджена якість)		
Відсутня підсумкова кваліфікаційна робота		
Вимоги до підсумкової кваліфікаційної роботи не достатньо високі		
Різниця у змісті програми/курсів		
Навчання он-лайн		
Заочне навчання		
Кваліфікацію присвоєно визнаним приватним закладом освіти		
Програма не впроваджується в вашій країні		

Заклад є визнаним у країні походження, але невідомим вам		
Заклад є визнаним у країні походження, але не міститься у міжнародних базах даних (наприклад IAU-WHED)		
Викладацький склад не має відповідних кваліфікацій згідно з вимогами у Вашій країні (наприклад, менше викладачів із ступенем PhD)		
Філія або провайдер транснаціональної освіти (TNE) не визнана (не акредитована) у країні розташування		
Частина освітньої програми забезпечується невизнаним закладом/за невизнаною програмою		
Інше (зазначте)		

*Вищезазначені елементи походять з моніторингового звіту ЛКВ 2016 року з урахуванням пропозицій партнерів проєкту I-Comply та призначені для формування реалістичної картини щодо розуміння поняття «суттєва різниця» та його використання у щоденній практиці визнання, тому не всі з елементів обов’язково відповідають принципам ЛКВ.

Запитання: У Вашій країні є інші установи, які можуть мати інший погляд щодо поняття «суттєва різниця»?

Інші коментарі:.....

Запитання 6. Окрім випадку «суттєвої різниці» між відповідними кваліфікаціями, які інші причини для невизнання іноземної кваліфікації компетентними органами з академічного визнання або надання подібної рекомендації трапляються у вашій країні:

Автоматичне визнання

Іноземна кваліфікація, яка відповідає критеріям для автоматичного визнання на системному рівні, оцінюється так само, як і національна

кваліфікація, і не потребує додаткової процедури. Це забезпечує на системному рівні (Лісабонська конвенція, стаття VI.3) «доступ до подальшого навчання в системі вищої освіти, включаючи складання відповідних іспитів, і/або до підготовки докторської дисертації на таких самих умовах, що висуваються власникам кваліфікацій, присуджених на території Сторони, в якій запитується визнання».

Запитання 7.

7.a У вашій країні наявні впроваджені процедури або структури автоматичного визнання на національному або інституційному рівні?

7.б У вашої країни є підписані угоди щодо автоматичного визнання на національному або інституційному рівні?

ТАК, А саме:

НІ, компетентні органи з визнання інтерпретують цей термін самостійно

НІ, проте існують нормативні акти та правила на інституційному рівні

Якщо **НІ**, будь ласка зазначте якою дефініцією щодо автоматичного визнання користуються у Вашій країні, хто саме і у якому контексті, і надайте цю дефініцію:

Кваліфікації біженців

Стандарт

Ст. VII. «Кожна Сторона у межах своєї освітньої системи та згідно зі своїми конституційними, правовими і регулюючими положеннями

вживає всіх можливих і розумних заходів для розробки процедур справедливої та оперативної оцінки того, якою мірою біженці, переміщені особи та особи, що знаходяться у ситуації біженців, задовольняють відповідним умовам доступу до вищої освіти, до додаткових програм з вищої освіти чи до фахової діяльності, навіть якщо присуджені їм на території однієї зі Сторін кваліфікації не можуть бути документально підтверджені».

Запитання 8. Моніторинг ЛКВ 2016 року засвідчив, що не всі країни мають процедури щодо біженців та переміщених осіб?

За наявності опишіть типи процедури визнання кваліфікацій біженців, які застосовують компетентні органи з визнання у вашій країні, акцентуючи таке:

Співпраця з іншими стейкхолдерами (в тому числі з міграційними органами)

Міністерство або центр ENIC зобов'язані інформувати інші компетентні органи щодо процедури?

Зв'язок з іншими національними політиками щодо інтеграції біженців.

До яких результатів призводить ця процедура?

- формальне рішення
- дорадча довідка
- пояснювальний документ щодо кваліфікації без будь-якої форми визнання
- інше (зазначте)

Визнання попереднього навчання – RPL

Лісабонська конвенція, критерії та процедури 40

Компетентні органи з визнання повинні бути покликані фокусувати увагу на результатах навчання, так само як на якості викладання навчальної програми, та розглядати період навчання лише як один з індикаторів рівня досягнень у результаті закінчення навчання за програмою. У процесі оцінки необхідно враховувати, що визнання попереднього навчання, трансферу кредитів, різних форм доступу до вищої освіти, подвійні ступені та навчання протягом життя, скорочують термін набуття певних академічних кваліфікацій, проте не применшують результатів навчання, тому рішення про визнання не повинно бути вмотивованим лише терміном навчання.

Запитання 9. Яким чином у вашій країні сприяють визнанню кваліфікацій, присвоєних за результатами попереднього повного або часткового навчання? Опишіть законодавчу базу та відповідні нормативно-правові акти, політику та практику.

Терміни здійснення процедури визнання і право апеляції

Стандарт

Ст. III.5 «Рішення про визнання кваліфікації ухвалюються впродовж розумного строку, який завчасно визначається компетентним органом з визнання кваліфікацій і розраховується від часу отримання всієї необхідної інформації по конкретному запиту. У випадку негативного рішення зазначаються причини відмови у визнанні кваліфікації і заявникові надається інформація стосовно заходів, яких йому треба вжити для визнання його кваліфікації у подальшому. У разі негативного рішення або неприйняття рішення заявник повинен мати можливість оскарження впродовж розумного строку».

Запитання 10. Який час (орієнтовно) потребується фактично для підготовки до видачі сертифікату з визнання іноземної кваліфікації:

Запитання 11. Існує встановлений на національному рівні термін (національний закон, урядовий або інший нормативно-правовий акт)?

ТАК, термін встановлено на національному рівні

✓ Якщо ТАК, який це термін?

✓ Якщо ТАК, надайте назву нормативно-правового документа?

мовою оригіналу:

англійською:

Надайте посилання або копію статті (статей), в якій визначено термін.

НІ, терміни регулюються на рівні ЗВО та/або інших органів з визнання у внутрішньому розпорядку

✓ Якщо термін регулюється на інституційному рівні або іншими органами з визнання, яким чином національні органи влади здійснюють нагляд за внутрішнім розпорядком і імплементацією?

Запитання 12. Ефективність

а) Які ключові елементи процедури впливають на ефективність процесу на вашу думку?

б) Які зусилля застосовуються на національному рівні для прискорення процесу?

в) Міністерство та/або Центр ENIC надають консультації щодо взірцевих практик прискорення процесу? Наприклад, щодо взірцевих практик, описаних в інструктивному посібнику Європейський простір визнання для ЗВО (EAR-HEI), які сфокусовані на злагоджену та прозору процедуру визнання (5 елементів кваліфікацій та автоматичне визнання на системному рівні) для покращення ефективності. Використання баз даних

(та інших цифрових рішень) та ефективних каналів комунікації також можуть бути взяті до відома.

г) Опишіть ваш ідеальний термін прийняття рішень про визнання і шляхи подальшого скорочення терміну надання послуг у межах вашої системи.

Інші коментарі:

Запитання 13. Процедура апеляції. Національне законодавство та політика передбачають право апеляції? Зазначте нормативно-правові акти або політику (із зазначенням джерел) з урахуванням такого:

- випадки відмови у визнанні, відсутності рішення, відмінності рішення та сподівань апліканта
- Центр ENIC консультує компетентні органи (наприклад ЗВО) щодо взірцевих практик процедури апеляції (на основі Конвенції/інструктивного посібника EAR-HEI)?
- Існують незалежні зовнішні процедури апеляції?
- Процедура апеляції оприлюднена та доступна онлайн? Якщо ні, зазначте інші джерела.

Запитання 14. Чи оприлюднена і наявна в он-лайн доступі інформація щодо навчальних програм, які забезпечують ЗВО, що належать національній системі вищої освіти?

ТАК, перелік навчальних програм наявний на сторінках національних органів влади (національний Центр ENIC; агентство з акредитації; Міністерство освіти, ЗВО і т. д.)

✓ Якщо ТАК, назвіть установу, на сторінці якої розміщена ця інформація:

✓ Якщо ТАК, надайте адресу веб-сторінки (бази даних):

Ні, навчальні програми ЗВО не розміщені на веб-сторінках національних органів влади, але на веб-сторінках національних органів влади є посилання на інші сторінки з такою інформацією, зокрема на сторінки ЗВО.

Якщо Ні, будь ласка надайте посилання на веб-сторінку національного органу влади:

Запитання 15. Надайте пропозиції дій для укладання дорожньої карти: